

Är kommunisterna farliga?

Kommunismens praktik visar att partiet är redo till landsförräderi då den ryska statsledningen ger order. Tydligast var detta under kriget: så länge Ryssland och Tyskland var allierade saboterades försvar och motståndsrörelse i de av Hitler angripna eller ockuperade länderna, då Ryssland och Tyskland blev fiender förvandlades kommunismen i västern från en dag till en annan till en "nationell" rörelse. Efterkrigstidens vittnesbörd är i själva verket lika entydiga: ryska erövringar betraktas som befrielse, de hotade staternas försvarsförberedelser som provokation och krigshets. Kommunismens teori går på samma linje: kommunistiska, dvs. ryska, krig är bra, ty de främjar världsrevolutionen, motstånd mot Ryssland är ett bevis på kapitalistisk förstöckelse.

Men, säger många, det är bara en lifen ledande klick inom partiet som kan tänkas bli förädare. De flesta som röstar kommunistiskt är goda svenskar eller danskar eller fransmän. Om det gäller kommer nationalkänslan att bestämma deras handlande, inte åskådningen — om man nu skall kalla en blandning av propagandafraaser och vagt missn... för en åskådning. Senast framfördes denna tanke i Morgon-Tidningen. Den socialdemokratiska internationalen bröts sönder vid det första världskrigets utbrott, och partivännerna stred mot varandra på alla Europas slagfält; på samma sätt kommer det vid ett krig att gå med den internationella kommunismen.

Något ligger naturligtvis i denna optimistiska synpunkt. Säkert kommer inte alla kommuniströstande att vid ett ryskt anfall bli krigsvägrare eller desertörer, än mindre sabotörer och hjälpare åt angriparen. Men uttalanden som det nyss refererade visar att optimismen ofta drivs för långt; den blir mera en billig tröst än en realistisk bedömning. I senaste häftet av Samtiden har Carl Hambro underkastat denna och andra former av "antikommunistiskt önsketänkande" en intelligent analys. Han betonar framför allt att kommunism inte får ses som ett ordinärt politiskt partitagande, utan mera som en form av utopism eller religion: förnufts- och saksakal är de är av begränsad betydelse. Denna många gånger framförda tolk-

ning innehåller säkert något väsentligt. Viktigare synes det vara att mera konkret söka fastslå de skäl som talar mot den populära optimismen.

Jämförelsen med 1914 är dålig. De socialdemokratiska partierna var då överallt i minoritet; i regel var deras inflytande ringa. Redan därför var en konsolidering motsvarande den som nu utmärker kommunismen otänkbar; det fanns intet ideologiskt fädernesland som kunde dirigera, utnyttja och undergräva. Mera avgörande är att socialdemokraternas ledare överallt var ense om att de visserligen skulle söka motarbeta krig med alla möjliga medel, men att de, om det egna landet angreps, skulle slåss för det. Så talade Branting i Sverige, Bebel i Tyskland, Jaurès i Frankrike. Och då krig utbröt ansåg sig alla angripna, och angripna av makter som på en gång var utländska och kapitalistiska — och så kunde just i socialismens namn partiet rösta för krigskrediter i Petersburg, Berlin och Paris.

Kommunismens ställning är en helt annan. Ryssland har alltid rätt, Ryssland är aldrig angripare, Rysslands seger är det godas seger. I den tron uppfostras ledare och ledda sedan många år. Att åberopa fakta mot denna tro har i stor utsträckning visat sig hopplöst; Ryssland erövrar mer eller mindre öppet tio stater, men kommunismen ser detta som en frigörelse. En del av väljarna har visserligen fallit bort i flertalet länder — ytterst få i Frankrike och Italien —, men de många som står kvar måste anses väl dresserade i den kommunistiska tron. De kan antas till mycket stor del se världen så färgat att ett ryskt angrepp på Sverige ter sig som svensk medverkan vid ett angrepp på Ryssland eller i varje fall som ett försök att frigöra Sverige från kapitalismens djävul — passionerade katoliker i ett protestantiskt land (och tvärtom) såg för tre hundra år sedan världen på samma sätt.

Det går därför inte att vifta bort kommunistfaran genom att söka se kommunismen blott eller huvudsakligen som en rörelse av allmänt missnöjda men nationellt pålitliga människor. Ären efter kriget har inneburit ett hårdande av de kommunistiska kadrerna; de som svalt vad propagandan bjudit på under dessa år bör kunna svälja allt.

I detta sammanhang får man också ha klart för sig att kommunismen visserligen uppmanas av socialt missnöje och därför av socialt elände, men att svårutredda psykologiska faktorer är minst lika viktiga. Borkenau klarlade i ett arbete före kriget att det snarare var relativt välställda än fattiga arbetare som gick till kommunismen. Av alla undersökningar framgår att det främst är unga män i städer och industrisamhällen som utgör kommunismens klientel — även om massor av jordbrukare i Frankrike och Italien vunnits genom Lenins gamla paroll om jorduppdelning och säkrad äganderätt. Den tyska valstatistiken i främsta rummet —

men även statistik och intryck från andra länder — tyder på att kommunismen, liksom förut nazismen, är starkt koncentrerad inom denna grupp. Det senaste vittnesbördet kommer från Norge i en nyss publicerad undersökning av Michelseninstitutet (Leif Holbæk-Hansen, Litt om velgerne ved Stortingsvalget i 1949). Uppgifterna tyder på att 76 procent av kommunistväljarna

är män (mot 60 procent inom arbetarpartiet och venstre, 47 procent inom högern och 35 procent inom kristliga folkpartiet). Kommunismen är också särskilt starkt representerad bland ungdomen. Det är bland dem som mest lämpar sig för revolution som revolutionspartiet är starkast — samma faktum låg bakom den nazistiska makterövringen i våldets och grymhetens tecken.